

Huisje kunst

Marleen Baeten en Wouter Van Looy spraken met Eva Bal (De Kopergieterij), Marc Verstappen (Villanella), Oda Van Neygen (Bronks), Barbara Wyckmans (Koninklijk Jeugd Theater) en Marc Vanrafelghem (De Werf).

Kinderkunstencentra?

In de loop van de jaren '80 ontwikkelde het Vlaamse jeugdtheater zich tot een volwaardige kunstvorm. De jaren '90 lijken in het teken te staan van het volwaardig presenteren van het jeugdtheater en van een verbreding tot 'kinderkunsten'. Deze ontwikkeling hangt nauw samen met het ontstaan van zogenaamde kinderkunstencentra.

Het begrip 'kinderkunstencentrum' klinkt vertrouwd, maar op de keper beschouwd zijn deze centra de kleuterjaren nog niet ontgroeid. In het voorjaar van 1997 vierde theaterhuis Bronks – wat staat voor BRussel ONderwijs KunSt – zijn vijfde verjaardag. Naar de aard van de werking kan je Bronks een kinderkunstencentrum noemen, maar statutair valt Bronks onder de noemer 'Brusselse podia', gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap. De benaming 'kinderkunstencentrum' is trouwens in het geheel geen statutaire benaming. De twee andere organisaties die door het leven gaan als kinderkunstencentrum zijn sinds 1993 erkend – en sinds 1997 gesubsidieerd – als 'kunstencentrum': De Kopergieterij (Gent) en Villanella, Kunsthuis voor kinderen (Antwerpen). Het begrip 'kunstencentrum' staat voor een nieuwe subsidie categorie sinds 1993, toen het podiumkunstendecreet in werking trad. Dat voorzag naast de subsidiëring van toneelgezelschappen ook in een regeling voor dans, muziektheater en kunstencentra. Waar het decreet op de culturele centra het accent legt op cultuurspreiding, hebben de kunstencentra eerder een artistiek innoverende taak.

Het zou onjuist zijn om over 'de' kinderkunstencentra te spreken. De Kopergieterij, Villanella en Bronks hebben elk hun eigen accenten. Hun keuzes hangen nauw samen met

de specifieke ontstaansgeschiedenis en de concrete context waarin ze werken. Hun uitstraling weerspiegelt de dynamiek en de bekommernissen van de personen die aan het roer staan. Wat ze gemeenschappelijk hebben is een groeiende complexiteit aan taken en functies die ze opnemen en de verrijking van het culturele landschap die dat met zich meebrengt.

In deze bijdrage over kinderkunsten en kinderkunstencentra willen we niet alleen Eva Bal (De Kopergieterij), Marc Verstappen (Villanella) en Oda Van Neygen (Bronks) aan het woord laten. Barbara Wyckmans, die de ontwikkeling van het jeugdtheater in de schoot van de culturele centra vanaf het prille begin meemaakte, formuleerde als kersvers directeur van het Koninklijk Jeugd Theater (Antwerpen) intentieverklaringen die de traditionele relatie tussen schouwburg en (jeugdtheater)gezelschap dooreenschudden. Verder laten we ook Marc Vanrafelghem (De Werf) aan het woord. Kunstencentrum De Werf (Brugge) is het enige 'gewone' kunstencentrum dat zich 'een huis met een hart voor kinderen en jongeren' noemt. Terecht: jaarlijks organiseert men er het *Jonge Snakenfestival* en dit seizoen zijn drie van de vier producties bedoeld voor een jeugdig publiek. Toch koos de Werf er niet voor om als kinderkunstencentrum door het leven te gaan.

En als het hoedje dan niet past

'Ik werk nu meer dan dertig jaar. Toen ik afstudeerde in Utrecht wist ik dat dit kon. En het is toch belachelijk dat ik nog steeds moet zeggen: het kán! Heel die carrière is vechten geweest tegen mensen die zeggen: 'Het kan niet. Je bent óf een gezelschap, óf een kunst-

De Kopergieterij / Dirk Du Chau

centrum óf je werkt voor kinderen. Maar niet alles tegelijk.' Aan het woord is Eva Bal. In 1978 richtte ze Speeltheater Gent op. De statuten hadden het niet alleen over produceren, maar ook over een receptieve werking en een werking met kinderen en jongeren. Maar aangezien er toen nog geen kunstencentra bestonden werd het Speeltheater, dat van meet af aan koos om theater te maken voor en met kinderen en jongeren, gesubsidieerd als gezelschap. Men bleef echter dromen van een soort 'toneelhuis' waarin men andere gezelschappen kon uitnodigen en waarin de theatercursussen, die vanaf het begin werden opgezet, onderdak zouden vinden. Met de verwerving van een gebouw kwam het doel in zicht. Het kwam dan ook hard aan dat De Kopergieterij in 1993 wel erkend, maar niet gesubsidieerd werd als kunstencentrum. Waarschijnlijk beschouwde de buitenwacht de oprichting van kunstencentrum De Kopergieterij in de eerste plaats als een manoeuvre van een gezelschap om een gebouw te verwerven. Ook de Raad voor Kunstencentra motiveerde zijn advies om De Kopergieterij gedurende de periode 1997-2000 slechts een startsubsidie te geven als volgt: 'Indien uit het dossier het luik "Speel-